

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 23. 06. 2009
C(2009) 5135

SG-Greffe (2009)D/ 3563

Obiect: Decizie privind scutirea tronsonului românesc al gazoductului Nabucco

Domnule Președinte,

Vă scriu cu privire la decizia adoptată de Autoritatea română de Reglementare în domeniul Energiei prin care se acordă scutire de la prevederile anumitor părți din Directiva 2003/55/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE pentru tronsonul românesc al gazoductului Nabucco.

Comisia a finalizat analiza deciziei în cauză și a documentelor justificative. Ca urmare a acestei analize, Comisia solicită modificarea deciziei de scutire. Detaliile sunt prezentate în anexa la prezenta scrisoare.

Cu deosebită stimă,

Pentru Comisie
Günter VERHEUGEN
Vicepreședinte al Comisiei

Anexă

Domnului Președinte Petru Lificiu
Autoritatea Națională de
Reglementare în domeniul Energiei
Str. Cotroceni nr. 4
București, sector 6
România

ANEXĂ

1. PROCEDURĂ

1. La 24 iunie 2008, Autoritatea română de Reglementare în domeniul Energiei (denumită în continuare „ANRE”), a adoptat o decizie de scutire a tronsonului românesc al gazoductului Nabucco (denumită în continuare „decizia de scutire”) pe termen de 25 de ani de la prevederile legislației privind accesul terților, astfel cum este definit la articolul 25 alineatele (2), (3) și (4) din Directiva 2003/55/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE (denumită în continuare „directiva privind gazele naturale”). Decizia de scutire a fost transmisă Comisiei la 9 iulie 2008.
2. Articolul 1 din decizia de scutire impunea următoarele condiții¹:
 - „a) Perioada de aplicare a scutirii este de 25 de ani de la data la care primul tronson al gazoductului Nabucco devine operațional, conform descrierii proiectului aferent, astfel cum se menționează în anexa care face parte integrantă din prezenta decizie.
 - b) După 20 de ani de la începerea operării primului tronson al gazoductului Nabucco, metodologia de tarifare înaintată de compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH spre aprobare Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei sau acelei autorități administrative căreia i s-a transferat această competență, va fi reexaminată. Autoritatea competentă poate solicita Companiei Nabucco Pipeline International GmbH sau succesoarei de drept a acesteia modificarea metodologiei de tarifare pentru următorii 5 ani. Tarifele de utilizare pentru tronsonul românesc al gazoductului Nabucco, calculate conform metodologiei modificate, se vor aplica contractelor încheiate după data intrării în vigoare a acestor modificări.
 - c) În situația în care compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH decide implementarea proiectului, aceasta are obligația să deruleze cel puțin o ofertă publică de contractare a capacităților (procedura de sezon deschis), înainte de începerea lucrărilor de construcție a gazoductului Nabucco, în termen de 5 ani de la data la care scutirea a fost acordată în statele membre ale Uniunii Europene traversate de gazoductul Nabucco, fiind aprobată de către Comisia Europeană, sau până la data de 31 decembrie 2014.
 - d) Compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH sau succesoara de drept a acesteia are obligația să notifice Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei sau autoritatea administrativă căreia i s-a transferat această competență cu privire la orice modificare a structurii acționariatului companiei, raportat la situația descrisă în cererea de scutire, precum și cu privire la orice operațiune de modificare statutară a companiilor acționare. Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul

¹ Decizia de scutire, Decizia nr. 1228 adoptată la 24 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 488/01, iulie 2008, p. 11 et seq.

Energiei sau autoritatea administrativă căreia i s-a transferat această competență, împreună cu toți ceilalți factori implicați, vor analiza efectele modificărilor notificate asupra competiției pe piață. În cazul în care modificarea conduce la întărirea unei poziții dominante a companiei Nabucco Gas Pipeline International GmbH în România sau în țările vecine, Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei sau autoritatea administrativă căreia i s-a transferat această competență va proceda la limitarea capacității deja rezervate sau care urmează a fi rezervată pe gazoductul Nabucco, astfel încât să contracareze efectele negative asupra concurenței. În cazul în care modificarea acționariatului este notificată autorităților de concurență ale Uniunii Europene, conform reglementărilor comunitare în vigoare, nu este necesară informarea autorității naționale competente în sectorul energetic.

- e) În cazul în care tarifele de utilizare a gazoductului Nabucco pe teritoriul României diferă cu mai mult de 10 % față de tarifele medii ale sistemelor de transport asemănătoare de pe teritoriul Uniunii Europene, compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH sau succesoarea de drept a acesteia este obligată să modifice metodologia de tarifare aprobată sau să elaboreze o nouă metodologie. Metodologia de tarifare modificată sau nou elaborată se supune aprobării Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei sau autorității administrative căreia i s-a transferat această competență, înainte de intrarea acesteia în vigoare. Tarifele de utilizare pentru tronsonul românesc al gazoductului Nabucco, calculate conform metodologiei modificate sau noii metodologii, se vor aplica contractelor încheiate după data intrării în vigoare a acestor metodologii.
- f) Compania Nabucco Gas Pipeline International va înainta, spre aprobare, Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei sau autorității administrative căreia i s-a transferat această competență metodologia de tarifare, precum și orice modificare sau revizuire a acesteia, înainte de a intra în vigoare.
- g) În cazul în care se constată că, în urma ofertei publice de contractare a capacităților (procedura de sezon deschis) cererile ferme pentru rezervări de capacitate depășesc capacitatea maximă disponibilă de 25,5 mld mc/an, compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH este obligată să extindă capacitatea gazoductului la nivelul cererilor, în cazul în care această extindere este tehnic posibilă și economic fezabilă.”

3. Articolele 2 și 3 din decizia de scutire prevăd următoarele:

„Articolul 2

- (1) Scutirea prevăzută la articolul 1 se limitează la maxim 50 % din capacitatea totală anuală disponibilă tehnic, dar nu mai mult de 15 mld m³/an.
- (2) Metodologia de tarifare aprobată de Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei se aplică în mod egal și nediscriminatoriu tuturor utilizatorilor gazoductului Nabucco.

Articolul 3

Prezenta decizie își încetează valabilitatea în cazul în care tronsonul românesc nu a fost pus în funcțiune în termen de cinci ani de la data acordării scutirii în statele membre ale Uniunii Europene traversate de gazoductul Nabucco și a obținerii aprobării Comisiei Europene sau cel mai târziu la data de 31 decembrie 2014.”

4. La 18 iulie 2008, Comisia a informat ANRE că documentele prezentate în data de 24 iunie 2008 nu conțineau toate informațiile pertinente necesare în conformitate cu articolul 22 alineatul (4) din directiva privind gazele naturale și a solicitat ANRE să furnizeze toate informațiile pertinente, în conformitate cu articolul 22 alineatul (4) din directiva privind gazele naturale, referindu-se între altele la trimiterea unei copii a cererii privind decizia de scutire și a descrierii mecanismului de tarifare.
5. La 8 septembrie 2008, solicitantul Nabucco Gas Pipeline International GmbH (denumit în continuare „Nabucco International”) a prezentat ANRE o cerere de modificare a deciziei de scutire din 24 iunie 2008. Nabucco International a solicitat extinderea valabilității deciziei de scutire de la cinci la șapte ani, însă până cel târziu la sfârșitul anului 2017. Justificarea solicitării unei perioade mai lungi de valabilitate a deciziei de scutire se bazează, între altele, pe următoarele elemente:
 - Începutul operațiunilor privind gazoductul Nabucco depinde în mod esențial de începerea exploatarei zăcămintului de gaze naturale Shah Deniz II din Azerbaidjan. Este puțin probabil să fie disponibile surse alternative de gaze naturale înainte de 2013, când se prevede, în principiu, ca gazoductul Nabucco să devină operațional. La începutul anului 2008, promotorii exploatarei Shah Deniz II au anunțat că exploatarea este întârziată cu încă un an și că este probabil ca aceasta să înceapă abia la sfârșitul anului 2013.
 - La momentul primei cereri, încheierea acordului interguvernamental cu țările situate de-a lungul gazoductului era programată pentru sfârșitul anului 2007. Cu toate acestea, acordul respectiv nu a fost încă semnat. Acordul interguvernamental este de mare importanță, în special pentru crearea siguranței juridice necesare privind Turcia (singura țară situată pe parcursul gazoductului care nu este membră a UE). Respectivul acord este o condiție necesară, de exemplu, pentru înființarea companiei naționale Nabucco în Turcia, pentru stabilirea regimului de impozitare pentru companiile Nabucco, precum și pentru a se asigura că tronsonul turcesc al gazoductului se bucură de aceeași scutire în conformitate cu articolul 22 din directiva privind gazele naturale.
 - Criza actuală a piețelor financiare, care include mai multe bănci importante situate în UE, face mai dificilă obținerea finanțării pe termen lung necesare pentru proiectul Nabucco. În special, băncile solicită mai multe garanții și o mai mare siguranță juridică, precum încheierea acordului interguvernamental menționat anterior.
6. La 11 noiembrie 2008, ANRE a prezentat Comisiei un studiu de piață privind impactul proiectului Nabucco asupra pieței românești a gazelor naturale.

7. La 18 decembrie 2008, Comisia a reiterat cererea din 18 iulie 2008 privind furnizarea de informații suplimentare. Comisia a atras atenția asupra faptului că nu a fost încă îndeplinită condiția privind notificarea completă a deciziei de scutire, în conformitate cu articolul 22 alineatul (4), din cauza lipsei informațiilor solicitate, în special a notificării din partea Nabucco International. Prin scrisoarea din 8 ianuarie 2009, ANRE a informat Comisia cu privire la dificultatea juridică, din rațiuni de confidențialitate, de divulgare a cererii respective către Comisie. De asemenea, ANRE a declarat că este nevoie ca metodologia de tarificare prezentată, în cererea sa, de Nabucco International să fie aprobată, înainte de intrarea în vigoare, de autoritatea română competentă.
8. La 21 ianuarie 2009, ANRE și-a modificat decizia de scutire din 24 iunie 2008, extinzând valabilitatea acesteia până la sfârșitul anului 2016 (denumită în continuare „decizia modificată de scutire”).
9. Decizia modificată de scutire modifică articolul 1 literele b) și c) din decizia de scutire după cum urmează:
- „b) După 20 de ani de la începerea operării primului tronson al gazoductului Nabucco, metodologia de tarificare înaintată de compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH spre aprobare Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei sau acelei autorități administrative căreia i s-a transferat această competență, va fi reexaminată. În cazul în care tarifele de utilizare a gazoductului Nabucco pe teritoriul României diferă cu mai mult de 10 % față de tarifele medii ale sistemelor de transport asemănătoare de pe teritoriul Uniunii Europene, Compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH sau succesoarea de drept a acesteia este obligată să modifice metodologia de tarificare aprobată sau să elaboreze o nouă metodologie. Metodologia de tarificare modificată sau nou elaborată se supune spre aprobare Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei sau autorității administrative căreia i s-a transferat această competență, înainte de intrarea acesteia în vigoare. Tarifele de utilizare pentru tronsonul românesc al gazoductului Nabucco, calculate conform metodologiei modificate sau noii metodologii, se vor aplica contractelor încheiate după intrarea în vigoare a acestor metodologii.
- c) În situația în care Compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH decide implementarea proiectului, aceasta are obligația să deruleze cel puțin o ofertă publică de contractare a capacităților (procedura de sezon deschis). Compania Nabucco Gas Pipeline International GmbH se obligă să transmită Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei sau acelei autorități administrative căreia i s-a transferat această competență, fără întârziere, după încheierea ofertei publice de contractare a capacităților o listă finală a companiilor care au participat la procedura de sezon deschis și o listă a acelor companii care au încheiat contracte de rezervare de capacitate în conducta Nabucco.”
- Condițiile de la articolul 1 literele e) și f) din decizia de scutire s-au eliminat.
10. Decizia modificată de scutire a modificat articolul 2 alineatul (1), după cum urmează:

„(1) Scutirea prevăzută la articolul 1 se aplică pentru cel puțin jumătate din capacitatea anuală disponibilă tehnic, dar nu mai mult de 15 miliarde m³/an.”

11. Decizia modificată de scutire a modificat articolul 3 din decizia de scutire după cum urmează:

„Articolul 3 – Prezenta decizie își încetează valabilitatea în cazul în care tronsonul românesc nu a fost pus în funcțiune în termen de 7 ani de la data acordării scutirii în statele membre ale Uniunii Europene traversate de gazoductul Nabucco și a obținerii aprobării Comisiei Europene sau cel mai târziu la data de 31 decembrie 2016.”

12. ANRE a acceptat, în decizia sa de scutire modificată, argumentele prezentate de Nabucco International în vederea extinderii perioadei de valabilitate a deciziei de scutire. Cu toate acestea, autoritatea a decis să limiteze termenul de valabilitate a deciziei de scutire la sfârșitul anului 2016.

13. Notificarea deciziei modificate de scutire a fost înregistrată ca fiind primită de Comisie la data de 6 februarie 2009. La 12 februarie 2009, Comisia a publicat un anunț privind notificarea deciziei modificate de scutire a ANRE, prin care invita terții să prezinte comentarii în termen de două săptămâni. Comisia nu a primit niciun comentariu.

14. La 19 februarie 2009, Comisia a cerut ANRE să notifice cererea completă a Nabucco International, care face parte din decizia modificată de scutire, precum și informații suplimentare care să justifice decizia modificată de scutire. La 24 aprilie 2009, ANRE a răspuns la solicitarea de informații din partea Comisiei, furnizând informațiile cerute, inclusiv cererea completă din partea Nabucco International. Luând în considerare faptul că decizia a fost notificată complet abia la 24 aprilie 2009, termenul final până la care Comisia poate solicita modificarea sau retragerea deciziei de scutire este – în conformitate cu articolul 22 din directiva privind gazele naturale – 24 iunie 2009.

2. DESCRIEREA PROIECTULUI

15. Nabucco International intenționează să construiască un gazoduct din Turcia până în Austria (denumit în continuare „gazoductul Nabucco”). În prezent nu există nicio conexiune prin gazoduct din Turcia via Bulgaria, România și Ungaria până în Austria. Un obiectiv important al gazoductului Nabucco este de a conecta mai bine UE la sursele importante de gaz natural din Marea Caspică și din Orientul Mijlociu. Astăzi, gazul din regiunea Caspică și din Asia Centrală este transportat către UE via Rusia și Ucraina sau expediat sub formă de gaz natural lichefiat. În afara gazoductului Nabucco, există planuri privind construirea unui gazoduct din Turcia via Grecia până în Italia. Proiectul Nabucco este inclus în programul

TEN-E², iar un studiu de fezabilitate pentru gazoductul Nabucco a fost realizat cu finanțare dintr-un grant din cadrul unui proiect UE.

16. Nabucco International este o societate mixtă a operatorilor sistemelor de transport de gaz natural din cinci țări, Turcia, Bulgaria, România, Ungaria și Austria, pe teritoriul cărora va fi construit gazoductul: BOTAȘ Petroleum Pipeline Corporation, Bulgargaz-Holding EAD, TRANSGAZ S.A., MOL Hungarian Oil and Gas Company și OMV Gas International GmbH (OGI), la care participă și compania germană din domeniul energiei, RWE AG. Toate aceste șase companii dețin cote egale din Nabucco International, adică o cotă de 16,67 % fiecare.
- I. BOTAȘ Petroleum Pipeline Corporation, cea mai importantă companie turcească de transport activează în domeniul transportului petrolului brut și al gazelor naturale prin conducte și în operațiuni comerciale.
 - II. Bulgargaz-Holding EAD este o corporație aflată în proprietatea Republicii Bulgaria. Este proprietarul deplin al filialelor Bulgargaz EAD (furnizorul public de gaz natural) și Bulgartransgaz EAD (conducta de gaze naturale, tranzitul și depozitarea gazelor naturale).
 - III. TRANSGAZ S.A. este societatea națională de transport de gaze naturale din România. Societatea se află în proprietatea deplină a statului român.
 - IV. MOL Hungarian Oil and Gas Company (MOL Plc.) este un grup integrat din sectorul petrolului și al gazelor naturale, înregistrat în Ungaria. Societatea de transport a gazelor naturale MOL Natural Gas Transmission Plc. se află în proprietatea deplină a MOL Plc.
 - V. OMV Gas International GmbH (OGI) este o filială 100 % a holdingului OMV AG, un grup integrat din sectorul petrolului și gazelor naturale. 50,9 % din acțiunile OMV AG se află în proprietate privată, 31,5 % aparțin OIAG (Österreichische Industrieholding AG), iar 17,6 % aparțin IPIC (International Petroleum Investment Company). Alte filiale ale OMV AG sunt componentele de vânzări și de marketing Econgaz GmbH, aflată în proporție de 50 % în proprietatea OMV AG și OGG, precum și filialele de transport și de depozitare.
 - VI. RWE AG, societate polivalentă cotate la bursă cu sediul în Germania, are activitate în sectoarele producerii și transportului, precum și ale comercializării și schimbului de energie electrică și gaze naturale.
17. Nabucco International este compania proprietară și finanțatoare a cinci companii naționale Nabucco, care vor fi responsabile de exploatarea și întreținerea gazoductului Nabucco. Aceste companii sunt sau vor fi înființate în țările lor respective și sunt sau vor fi separate din punct de vedere juridic de Nabucco

² Decizia nr. 1364/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 septembrie 2006 de stabilire a orientărilor pentru rețelele energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei 96/391/CE și a Deciziei 1229/2003/CE.

International. Tronsoanele gazoductului situate pe teritoriile țărilor Nabucco se vor afla în proprietatea companiilor naționale Nabucco respective.

18. Pentru finanțarea investițiilor lor, companiile naționale Nabucco vor primi fonduri de la Nabucco International, de exemplu prin intermediul unor plăți în avans și/sau credite de transmisie. Pe baza unor acorduri de transport, companiile naționale Nabucco alocă drepturi de transport și capacitate de transport companiei Nabucco International contra plată sau închiriază capacitate de transport companiei Nabucco International.
19. Gazoductul Nabucco este programat a fi construit pe etape. În conformitate cu cererea Nabucco International, prima etapă de construcție a capacității, de 8 miliarde de metri cubi (mld mc) va începe în 2009, urmând a intra în funcțiune în 2012. Următoarele etape de construcție vor duce la creșterea capacității gazoductului la un total de 15,7 mld mc/an (cu intrarea în funcțiune în 2014), 25,5 mld mc/an (cu intrarea în funcțiune în 2017) și 31 mld mc/an (cu intrarea în funcțiune în 2020).
20. În conformitate cu cererea, se preconizează că gazele naturale pentru gazoductul Nabucco vor proveni în principal din Azerbaidjan (până la 10-14 mld mc/an), Iran (până la 10-20 mld mc/an), Irak și Egipt (aproximativ la 8-10 mld mc/an). Gazele naturale din surse aflate de-a lungul gazoductului Nabucco ar putea proveni, de exemplu, din România și Bulgaria. Gazoductul Nabucco poate fi utilizat, de asemenea, pentru transportul gazelor naturale din alte regiuni, în principal din Rusia.
21. Capacitatea totală a sistemului gazoductului Nabucco este comercializată de Nabucco International printr-un mecanism de tip „ghișeu unic”, adică toți expeditorii au unul și același partener contractual pentru întregul parcurs al gazoductului. Aceasta implică faptul că, în conformitate cu cererea Nabucco International, în toate țările Nabucco trebuie să se utilizeze tarife și termeni și condiții uniforme, precum și contracte standard.
22. În conformitatea cu cererea, extinderea gazoductului și alocarea de contracte de transport vor fi determinate printr-o procedură de alocare de capacitate cu următoarele caracteristici. Fiecare procedură de alocare se va desfășura în două etape. Într-o primă etapă (denumită în continuare „procedura de alocare pentru acționari”), pot participa, solicitând maximum jumătate din capacitatea anuală respectivă, numai acționarii Nabucco International, filialele companiilor și companiile de stat care au calitatea de furnizori publici în țările traversate de gazoductul Nabucco. În orice caz, capacitatea rezervată acționarilor în prima etapă a procedurii de alocare este limitată la 15 mld mc/an. În cea de-a doua etapă (denumită în continuare „sezon deschis general”) pot participa, solicitând cele 50 % rămase din capacitate, toți participanții la piață, inclusiv acționarii Nabucco, filialele companiilor acționare și companiile de stat care au calitatea de furnizori publici în țările traversate de gazoductul Nabucco.
23. Înainte de demararea construcției gazoductului Nabucco și a oricărei etape ulterioare de extindere, Nabucco International va desfășura acest tip de procedură de alocare pentru a identifica necesitățile în materie de capacitate. În cazul în care capacitățile solicitate în prima etapă a procedurii depășesc capacitatea prevăzută de 8 mld mc, Nabucco International este obligată să

desfășoare etapa următoare de extindere (până la maximum 25,5 mld mc). În cazul în care capacitățile solicitate depășesc 25,5 mld mc, Nabucco International este obligată să extindă gazoductul până la 31 mld mc numai dacă acest lucru este posibil din punct de vedere tehnic și fezabil din punct de vedere economic și financiar³. În principiu, este posibil ca întreaga capacitate de 31 mld mc să fie alocată deja pe parcursul primei proceduri de alocare, înainte de punerea în operare. Nabucco International va trebui să examineze posibilitatea extinderii peste capacitatea de 31 mld mc și, dacă acest lucru este fezabil din punct de vedere economic, tehnic și financiar, să va trebui să o pună în practică pentru a răspunde tuturor cererilor de capacitate pe termen lung^{4 5}.

24. În cazul în care cererile de capacitate în procedura de alocare pentru acționari depășesc capacitatea rezervată de 50 % pe an (până la maximum 15 mld mc/an), cererile vor fi reduse și alocate *pro rata*⁶. Scutirea de la accesul terților este astfel limitată la jumătate din capacitate și, în orice caz, la 15 mld mc/an. În cazul în care gazoductul este extins peste 31 mld mc/an, se aplică norma generală privind accesul reglementat al terților.
25. 10 % din capacitatea maximă de transport disponibilă în sezonul deschis general se rezervă pentru capacități de transport pe termen scurt⁷. În cazul în care capacitatea pe termen scurt nu este contractată, se va transforma în capacitate pe termen lung și va fi pusă la dispoziție într-o a doua rundă a sezonului deschis general⁸. Invers, în cazul în care în cadrul sezonului deschis general nu se contractează întreaga capacitate, aceasta poate fi transformată în capacitate pe termen scurt și pusă la dispoziție într-o a doua rundă a sezonului deschis general⁹. Astfel, până când nu se încheie procedurile de alocare a capacităților, nu se determină capacitatea care se va aloca contractelor pe termen scurt și, respectiv, capacitatea care se va aloca contractelor pe termen lung.
26. La cerere, Nabucco International trebuie să adauge puncte de intrare sau de ieșire pe tronsonul românesc al gazoductului, altele decât cel(e) prevăzut(e) în cerere, cu condiția ca adăugarea altor puncte de intrare sau de ieșire să fie rezonabilă din punct de vedere tehnic și economic¹⁰. Un expeditor poate re-desemna un punct de ieșire și poate încărca la alte puncte de ieșire în amonte dacă acest lucru este tehnic posibil¹¹. Dacă este posibil din punct de vedere operațional, și contra unei plăți suplimentare, există posibilitatea de a transporta gaz în sens invers (*backhaul flows* - „fluxuri inverse”)¹².
27. Expeditorii au dreptul de a revinde capacitatea neutilizată de care dispun. Nabucco International va institui un „avizier” pentru piața secundară, care trebuie folosit de toți utilizatorii rețelei care oferă capacitate.

³ Cerere, anexa 8b, p. 3.

⁴ Cerere, anexa 3, secțiunea 7, p. 16 f.

⁵ Pe termen lung” înseamnă pe un termen mai mare de 15 ani, cf. cererii, anexa 3, p. 17.

⁶ Cerere, anexa 8b, p. 2.

⁷ Capacitatea de transport pe termen scurt se definește ca având o durată maximă de un an, cf. cererii, anexa 8b, p. 3.

⁸ Cerere, anexa 8b, p. 3.

⁹ Cerere, anexa 8b, p. 4.

¹⁰ Cerere, anexa 3, secțiunea 8.

¹¹ Cerere, anexa 6, p. 2.

¹² Cerere, anexa 3, p. 24.

28. În cazul în care un expeditor nu utilizează capacitatea contractată, Nabucco International va pune această capacitate pe piață (principiul „utilizării obligatorii sub sancțiunea pierderii”). Respectiva capacitate este disponibilizată sub formă de capacitate interruptibilă pe baza unui aranjament pe termen scurt¹³. Deținătorul care nu utilizează capacitatea de care dispune trebuie să plătească integral taxa de transport pentru capacitatea contractată. În cazul în care deținătorul inițial al capacității decide să o utilizeze, expeditorii care au cumpărat capacitate interruptibilă pierd respectiva capacitate¹⁴.
29. Astfel, se aplică mai multe reguli care permit evitarea saturării capacității și creșterea fluidității pieței:
- În sezonul deschis general, 10 % din capacitate se oferă pe bază de aranjamente pe termen scurt;
 - Nabucco International va pune la dispoziție un „avizier” pentru piața secundară;
 - În caz de congestie, Nabucco International va oferi capacitatea neutilizată sub formă de capacitate interruptibilă;
 - Expeditorii sunt stimulați să revândă sau să subînchirieze capacitatea neutilizată, deoarece, în orice caz, ei trebuie să plătească pentru aceasta (principiul „ship or pay” privind plata integrală a capacității de transport contractate indiferent dacă aceasta este utilizată sau nu).
30. Toți expeditorii vor plăti Nabucco International tarife în funcție de distanță, calculate pe baza metodologiei de tarifare descrise în cerere. Detaliile privind tarifarea se vor stabili de către Nabucco International după încheierea sezonului deschis, atunci când se cunosc toate datele necesare (de exemplu, capacitatea contractată pe termen lung, numărul de puncte de intrare și de ieșire) și se aprobă de către ANRE înainte de intrarea în vigoare¹⁵.

3. EVALUAREA CRITERIILOR DE SCUTIRE DE LA ARTICOLUL 22

31. În conformitate cu articolul 22 din directiva privind gazele naturale, derogările pentru noile infrastructuri de mari dimensiuni constituie excepție de la normele generale privind accesul reglementat al terților din directiva privind gazele naturale. Așadar, la acordarea unei derogări, autoritatea de reglementare trebuie să justifice temeinic decizia de scutire și să limiteze domeniul de aplicare și durata acesteia la strictul necesar.
32. În legătură cu criteriile specifice stabilite la articolul 22 alineatul (1) literele (a)-(e), Comisia face următoarele considerații:
- 3.1. *Noile infrastructuri de gaze naturale de mari dimensiuni, adică interconectările dintre statele membre, instalațiile GNL sau instalațiile de*

¹³ Cerere, p. 22, anexa 3, p. 14, și anexa 9, p. 8.

¹⁴ Cerere, anexa 3, p. 14.

¹⁵ Scrisoarea adresată de ANRE Comisiei la data de 8 ianuarie 2009.

depozitare pot beneficia, la cerere, de o derogare de la anumite dispoziții ale directivei privind gazele naturale.

33. Tronsonul românesc al gazoductului Nabucco constituie o interconectare în sensul definiției de la articolul 2 alineatul (17) din directiva privind gazele naturale. De fapt, gazoductul este o conductă de transport care traversează granițele dintre statele membre ale UE, adică dintre România și Bulgaria, precum și, respectiv, dintre România și Ungaria, iar unicul său rol este de a conecta sistemele de transport din aceste state membre. Luând în considerare faptul că gazoductul presupune costuri ridicate și având în vedere magnitudinea proiectului, precum și dimensiunea piețelor vizate, gazoductul Nabucco poate fi considerat, fără îndoială, o nouă infrastructură de mari dimensiuni. Așadar, gazoductul poate beneficia de derogare în temeiul articolului 22 din directiva privind gazele naturale, dacă sunt îndeplinite celelalte criterii de la articolul 22 alineatul (1).
34. Comisia consideră că se justifică extinderea valabilității scutirii de la cinci la șapte ani. Gazoductul Nabucco implică riscuri tehnice, economice și politice care depășesc cu mult riscurile pe care le presupun alte proiecte majore de infrastructură din sectorul energetic al UE. Situația gazoductului Nabucco s-a schimbat semnificativ de la începutul anului 2008. În particular, întârzierea demarării exploatării zăcămintului de gaze naturale Shah Deniz II, întârzierea încheierii acordului interguvernamental și înrăutățirea substanțială a stării piețelor financiare trebuie luate în considerare ca afectând în mod negativ calendarul prevăzut pentru gazoductul Nabucco.
35. În consecință, Comisia este de acord cu ANRE că perioada de valabilitate de cinci ani a deciziei de scutire, acordată inițial, nu oferea companiei Nabucco International suficient timp pentru a pune în funcțiune gazoductul Nabucco după ultima decizie de scutire și că, din motivele amintite, se justifică o perioadă de valabilitate de șapte ani.
36. Totuși, Comisia observă că decizia modificată de scutire nu specifică în mod clar aplicarea căreia dintre deciziile de scutire ale statelor membre se consideră a se afla la începutul perioadei respective de șapte ani. În vederea creșterii siguranței juridice de ansamblu a gazoductului Nabucco, este necesar ca începutul perioadei de șapte ani să fie legat de data intrării în vigoare a ultimei decizii de scutire, indiferent a cărui stat membru, adică după adoptarea unei decizii de scutire care include modificările propuse de Comisie în contextul procedurii aferente articolului 22 din directiva privind gazele naturale.
37. Mai mult, Comisia este de acord cu ANRE că este necesar să se limiteze perioada de valabilitate în termeni absoluți a deciziei românești de scutire în scopul de a se evita ca posibilele întârzieri ale procedurilor administrative din alte state membre să conducă la extinderea excesivă a perioadei de valabilitate a deciziei românești de scutire, în vreme ce este posibil ca situația pieței pe care se bazează evaluarea inițială să se fi schimbat semnificativ, iar alți actori de pe piață să fi fost descurajați să inițieze alte proiecte de gazoducte. Luând în considerare circumstanțele menționate și perioada de valabilitate de șapte ani a deciziei (modificate) de scutire, Comisia consideră că decizia ANRE privind necesitatea ca punerea în funcțiune a tronsonului românesc al gazoductului

Nabucco să se facă cel mai târziu la 31 decembrie 2016 este justificată și limitată la strictul necesar.

3.1.1. Investiția trebuie să conducă la intensificarea concurenței în domeniul furnizării de gaze naturale.

38. Pentru a analiza efectul scutirii din punct de vedere al concurenței, trebuie examinate piețele de gaze naturale relevante din amonte și din aval, și în special dacă investiția conduce la crearea sau la consolidarea unor poziții dominante pe piață. Ca regulă generală, nu se acordă o scutire unei investiții noi de infrastructură care este probabil să conducă la crearea sau la consolidarea uneia sau a mai multor poziții dominante pe piețele afectate.
39. În studiul de piață¹⁶ (denumit în continuare „studiul de piață”) au fost identificate următoarele piețe relevante pe care ANRE și-a bazat decizia de scutire :
- piața cu ridicata din amonte;
 - piața cu ridicata din aval și
 - piața cu amănuntul (pentru clienții eligibili și dependenți).
40. Piața cu ridicata din amonte constă din producția internă și importurile de gaze naturale. Consumul de gaze naturale din 2007 s-a ridicat la 16,4 mld mc/an, din care 71 % au provenit din producția internă, iar 29 % din importuri¹⁷. Aproape întreaga producție internă de gaze naturale¹⁸ provine de la două companii, Romgaz și Petrom. Singura sursă de importuri este Federația Rusă. Din cauza monopolului juridic existent în Rusia, se poate presupune că toate importurile, provin, în ultimă instanță, de la Gazprom.
41. Pe piața cu ridicata din aval sunt 77 de furnizori. De departe, participanții la piață cu cotele cele mai ridicate sunt Romgaz (44 %) și Petrom (33 %)¹⁹.
42. Pe piața cu amănuntul, cele patru cele mai mari întreprinderi (Distrigaz Sud, E.ON Gas Romania, Romgaz și Petrom) dețin împreună o cotă de piață de 78 %, Distrigaz Sud fiind cea mai importantă cu o cotă de 24 %²⁰.
43. Prognoza pentru 2015 arată o scădere modestă a producției interne și o creștere constantă a consumului, ceea ce va conduce la o creștere semnificativă a importurilor (de la 29 % la 45 %)²¹. În prezent, sistemul național de transport nu este conectat la rețeaua țărilor învecinate, iar România nu dispune de terminale GNL. Așadar, singura sursă disponibilă de importuri este Rusia, respectiv Gazprom. Se așteaptă ca interconectarea programată cu Ungaria (Arad-Szeged) să devină operațională în 2010 și să fie utilizată pentru importuri în România. Cu

¹⁶ „Studiu de piață privind impactul proiectului Nabucco asupra pieței românești a gazelor naturale”, prezentat de ANRE la 11 noiembrie 2008.

¹⁷ A se vedea studiul de piață, p. 2.

¹⁸ În 2007, cotele lor respective au fost de 51 % și de 47 %.

¹⁹ Cota de piață în 2007 (volumele Petrom și Petrom Gas sunt însumate). A se vedea studiul de piață, anexa 2.

²⁰ A se vedea studiul de piață, anexa 3.

²¹ A se vedea studiul de piață, p. 3.

toate acestea, această interconectare nu ar schimba situația concurenței pe piața cu ridicata din amonte, deoarece furnizorul final de gaze naturale va fi aproape sigur Gazprom²².

44. Comisia remarcă faptul că piața românească de gaze naturale s-a dezvoltat puternic în ultimii ani. Schimbările se reflectă în cotele de piață fluctuante ale majorității participanților. În această situație, există un grad ridicat de incertitudine cu privire la evoluția viitoare a structurii pieței. Volumul preconizat de ieșire din România, între 2 și 5 mld mc/an, poate fi un element crucial de intensificare a concurenței. În orice caz, în cazul scenariului celui mai nefavorabil, același volum ar putea contribui în același timp la consolidarea puterii de piață și la scăderea bunăstării consumatorilor.
45. În general, pe o piață cu puțini participanți, un produs omogen și o barieră de intrare foarte ridicată, există un risc substanțial de limitare a concurenței prin coluziune tacită. În România, gazele primare sunt aproape în totalitate (99 %) controlate de trei întreprinderi, Gazprom, Romgaz și Petrom. În plus, lipsa de conducte către alte surse de gaz decât Rusia înseamnă că nu se așteaptă intrarea unor noi participanți pe piața cu ridicata din amonte.
46. În prezent, cantitatea de gaze care urmează să fie transportată prin gazoductul Nabucco spre România este cunoscută numai în mod indicativ și nu se știe încă care dintre actorii de pe piață va deține capacitate. Acest lucru va deveni mai clar după desfășurarea procedurilor de alocare a capacităților. Așadar, Comisia consideră necesar să se examineze în special posibilele scenarii cele mai nefavorabile. Acest lucru este cu atât mai necesar cu cât două dintre întreprinderile cele mai mari de pe piața gazelor naturale, Romgaz și Petrom, vor putea să beneficieze de procedura de alocare pentru acționari și vor avea, deci, acces preferențial la capacitate pentru gazoductul Nabucco.
47. Comisia identifică următoarele scenarii cele mai nefavorabile în cazul cărora gazoductul Nabucco nu ar intensifica concurența pe piețele românești ale gazelor naturale:
- *O companie ocupă singură poziția dominantă:* Oricare dintre piețele relevante²³ ale gazelor naturale se dezvoltă astfel încât o singură întreprindere ocupă poziția dominantă. Deși în prezent nicio întreprindere nu poate fi considerată ca ocupând poziția dominantă pe niciuna dintre piețele relevante, numărul mic de participanți pe piață, cu cote de piață ridicate, face posibilă apariția unei astfel de situații.
 - *Dominanța colectivă:* Concurența ar putea fi limitată în mod sever și atunci când un număr mic de participanți pe piață ocupă împreună/în mod colectiv poziția dominantă pe piață²⁴. O astfel de situație poate apărea atunci când nu există stimulente pentru întreprinderi pentru a-și crește cota de piață sau

²² În Ungaria, sursa predominantă (cel puțin 90 %) de gaze naturale importate este, direct sau indirect, Gazprom.

²³ A se vedea punctul 39.

²⁴ A se vedea cauza Airtours/Comisie, T-342/99 și cauza Gencor/Comisie, T-102/96.

aceste stimulente sunt foarte limitate, când există un stimulent comun de a menține prețuri ridicate și o strategie posibilă de a acționa în acest fel.

48. Trebuie remarcat că normele de alocare prevăd faptul că regula divizării la 50 % a capacității pentru fiecare din procedurile de alocare se aplică capacității anuale totale de transport a gazoductului. Acest lucru nu înseamnă că o astfel de divizare se va reflecta în mod obligatoriu pe fiecare tronson al gazoductului. Drept rezultat, nu se poate exclude eventualitatea ca toată capacitatea existentă în România sau o mare parte din aceasta să fie contractată de un singur acționar. În situația contrară, în cazul în care mai puțin de 50 % din capacitatea către România este contractată de acționarii Nabucco, nu se poate exclude eventualitatea ca mai mult de 50 % din capacitatea către România să fie contractată de către un singur terț.
49. Mai mult, nu sunt suficient de clare regulile cu privire la modul de alocare a capacității în sezonul deschis general în caz de contractare peste capacitate. Pentru a rezuma, normele actuale privind modul de alocare a capacității nu exclud un eventual scenariu cel mai nefavorabil în care o întreprindere care ocupă singură poziția dominantă pe piață contractează peste 50 % (eventual chiar până la 100 %) din capacitatea de ieșire românească, chiar dacă există interes de contractare a capacității de ieșire românești din partea unor întreprinderi care nu ocupă poziții dominante pe piață. În cazul ocupării în mod colectiv a poziției dominante pe piață, întreprinderile respective pot, de asemenea, să contracteze o cotă foarte ridicată din capacitatea de ieșire și să îi priveze astfel pe noii intrați pe piață de dreptul de a utiliza gazoductul Nabucco.
50. Comisia consideră că aceste scenarii cele mai nefavorabile nu sunt limitate de măsurile menționate anterior de prevenire a saturării pieței și de creștere a fluidității acesteia²⁵. Respectivele măsuri sunt, în ansamblu, benefice pentru concurență, însă nu sunt adecvate pentru a oferi noilor veniți sau concurenților existenți capacitatea de a contrabalansa pe termen lung riscul de consolidare a poziției (pozițiilor) dominante. Mai mult, nu există nicio garanție că măsurile respective au, de fapt, vreun efect proconcurențial câtă vreme, în cazul în care toată capacitatea este deținută de întreprinderile care au contractat capacitate, nu se poate elibera niciun fel de capacitate neutilizată.
51. Câtă vreme măsurile, menționate anterior, de prevenire a saturării nu pot fi considerate suficiente pentru intensificarea concurenței, Comisia consideră că sunt necesare condiții suplimentare pentru a preveni producerea scenariilor celor mai nefavorabile și, în orice caz, pentru a se garanta că gazoductul Nabucco va intensifica concurența în sectorul aprovizionării cu gaze naturale. Astfel de condiții suplimentare trebuie să garanteze că o întreprindere care ocupă singură poziția dominantă sau întreprinderi care ocupă în mod colectiv poziția dominantă pe piață nu pot contracta o cotă din capacitatea românească de ieșire care le-ar permite să își consolideze poziția dominantă și că, într-o anumită măsură, o parte din aprovizionarea suplimentară cu gaze prin gazoductul Nabucco este accesibilă concurenților.

²⁵ A se vedea punctul 29.

52. Din motivele menționate anterior, Comisia este de părere că scutirea, în condițiile propuse de ANRE, nu îndeplinește primul criteriu de la articolul 22 alineatul (1) din directiva privind gazele naturale.

3.1.2. *Investiția trebuie să crească securitatea aprovizionării.*

53. În 2003, cererea de gaze naturale în UE a fost de 528 mld mc. Se anticipează o creștere a cererii la 655 mld mc până în 2010, la 815 mld mc până în 2020 și la 1036 mld mc până în 2030²⁶. Din cauza lipsei de resurse de gaze naturale în Uniunea Europeană, ponderea importurilor va crește pe ansamblul UE. În 2006, importurile în UE-25 de la furnizori din afara UE-25 s-a ridicat la 237,8 mld mc. Principalii furnizori externi de gaze naturale ai UE sunt Rusia (32,4 %), Algeria (12,7 %), Egipt (1,8 %) și Libia (1,8 %)²⁷. Totodată, concurența în privința surselor de gaze naturale va proveni din creșterea cererii în alte regiuni ale lumii, de exemplu în China.
54. Gazoductul Nabucco adaugă o nouă rută majoră de gaze naturale dinspre est către UE. Este important de remarcat că această rută va traversa în principal teritoriul unor țări cu un nivel relativ ridicat de stabilitate politică.
55. Gazoductul Nabucco va oferi o conexiune mai bună între țări care în prezent nu sunt bine interconectate. Acest lucru va crește securitatea aprovizionării, în special dacă una dintre țări este afectată de o criză la nivel de aprovizionare. Gazoductul poate, de asemenea, contribui la utilizarea în mod mai eficient a altor infrastructuri din sectorul gazelor naturale, cum ar fi siturile de depozitare și terminalele GNL.
56. Gazoductul Nabucco are potențialul și obiectivul declarat de a conecta UE la noi surse de gaze naturale, în special din regiunea caspică.
57. Gazoductul Nabucco va crește capacitatea de import în România și, astfel, va contribui la creșterea cererii de gaze naturale în România și în Europa Centrală în ansamblu. Potrivit ANRE, consumul de gaze naturale al României va crește în viitor. ANRE preconizează o creștere a cererii de la 16,7 mld mc în 2008 la 19,1 mld mc în 2015, în vreme ce se așteaptă ca producția internă să scadă de la 11,3 mld mc în 2008 la 10,6 mld mc în 2015. În consecință, pe aceeași perioadă, se așteaptă ca importurile să crească de la 5,4 mld mc în 2008 la 8,5 mld mc în 2015²⁸.
58. În prezent, sistemul de transport al României nu este interconectat cu sistemele de transport ale statelor membre învecinate. Trei conducte de tranzit din România transportă gaze naturale din Rusia spre Bulgaria, traversând România și Ucraina. Pentru 2010 se prevede interconectarea dintre România și Ungaria pe direcția Arad-Szeged, care va servi drept conductă de import de gaze naturale din Ungaria în România²⁹. În prezent capacitățile de import ale României sunt conectate în proporție de 100 % cu Rusia. Comisia remarcă faptul că importurile

²⁶ Cerere, anexa 12, p. 12.

²⁷ BP Statistical Review of World Energy 2007, p. 30.

²⁸ Studiul de piață, p. 3.

²⁹ Informații suplimentare furnizate de ANRE la 24 aprilie 2009.

estimate de ANRE prin conducta Nabucco se situează între 2 și 5 mld mc/an³⁰. Luând în considerare scăderea preconizată a producției interne, proiectul Nabucco va contribui la reducerea dependenței României de un furnizor unic de importuri de gaze naturale, crescând astfel securitatea aprovizionării României cu gaze naturale³¹.

59. Pe baza considerațiilor anterioare, Comisia consideră că gazoductul Nabucco consolidează securitatea aprovizionării cu gaze naturale a României și a UE în ansamblu.

3.1.3. Nivelul de risc legat de investiție este de așa natură încât investiția nu se realizează decât în cazul în care se acordă scutirea.

60. În studiul său privind analiza riscurilor³², Nabucco International a elaborat lista riscurilor potențiale pentru proiect. Riscurile sunt împărțite în următoarele categorii: depășiri de costuri, întâzieri de construcție până la finalizare, aprovizionarea cu gaze naturale din amonte, cantitățile de gaze transportate/circulate, ieșirile de gaze naturale în zona din aval, exploatarea gazoductului, riscuri economice, riscuri politice, riscuri de mediu și sociale, precum și riscuri asociate cu sistemele de reglementare.

61. Acționarii și creditorii investesc într-un proiect de asemenea talie numai după ce au fost asigurați că riscurile potențiale au fost acoperite la maximum, ceea ce, de obicei, se garantează prin veniturile viitoare. La baza acestei abordări stă faptul că investiția trebuie privită în mare măsură ca reprezentând costuri irecuperabile. Câștigurile pot fi previzibile numai dacă prețurile și termenii din contractele inițiale, care sunt fixe în raport cu metodele aprobate, rămân neschimbate³³. După cum a subliniat ANRE³⁴, un alt element de risc important, în plus față de riscurile menționate anterior, este stabilitatea politică în țările producătoare de gaze naturale.

62. Având în vedere anvergura financiară a proiectului, riscurile de reglementare în absența unei scutiri și a unui angajament pe termen lung necesar pentru obținerea aprovizionării din amonte, Comisia consideră că nivelul de risc este de asemenea natură că investiția nu s-ar realiza decât în condițiile în care se acordă scutirea.

3.1.4. Infrastructura trebuie să fie deținută de o persoană fizică sau juridică care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorii de rețea în ale căror rețele se va construi infrastructura.

63. Tronsonul gazoductului Nabucco construit pe teritoriul românesc se va afla în proprietatea companiei naționale românești Nabucco. Această companie este separată – cel puțin în privința formei sale juridice de organizare – de operatorii de rețea în ale căror rețele se construiește infrastructura. În consecință, Comisia consideră că acest criteriu este îndeplinit.

³⁰ Decizia de scutire, p. 8.

³¹ Cerere, p. 34.

³² Anexa 11 la cerere.

³³ Cerere, p. 36 et sequitur.

³⁴ Decizia modificată de scutire, p. 4 și 5.

3.1.5. *Se percep taxe de la utilizatorii infrastructurii respective.*

64. Potrivit cererii, tarifele vor fi singura sursă de venituri utilizată pentru acoperirea tuturor costurilor de întreținere și de exploatare ale gazoductului³⁵. În conformitate cu decizia de scutire, Nabucco International va aplica, fără discriminare, una și aceeași metodă de tarifare, prezentată în cerere, tuturor clienților de transport, inclusiv acționarilor Nabucco International, acționarilor filialelor și companiilor de stat care au calitatea de furnizori publici în țările pe care le traversează gazoductul Nabucco³⁶. În consecință, Comisia consideră că acest criteriu este îndeplinit.

3.1.6. *Scutirea nu aduce atingere concurenței sau bunei funcționări a pieței interne a gazelor naturale și nici funcționării eficiente a sistemului reglementat la care este conectată infrastructura.*

65. Gazoductul Nabucco va îmbunătăți funcționarea pieței interne a gazelor naturale prin creșterea fluidității datorate importurilor suplimentare de gaze naturale și a capacității puse la dispoziție pe termen scurt. Mai mult, gazoductul este complementar altor proiecte de infrastructură, precum terminalele GNL din Marea Mediterană. Astfel, gazoductul va contribui la crearea unei rețele de gaze naturale mai cuprinzătoare și a unei piețe mai largi și mai bine dezvoltate a gazelor naturale în sud-estul Europei.

66. Gazoductul Nabucco nu va afecta funcționarea eficientă a sistemului reglementat, în special pentru că scutirea nu impune extinderea sau consolidarea în mod disproporționat a infrastructurii reglementate existente. Așadar, scutirea nu influențează în mod negativ costurile de exploatare a sistemului reglementat.

67. Scutirea nu aduce atingere concurenței, deoarece nu exclude posibilitatea realizării unor eventuale proiecte alternative care să aibă ca efect creșterea concurenței, și care să fie construite în viitorul apropiat fără a fi nevoie de scutire de la dispozițiile articolului 22 din directiva privind gazele naturale.

68. În consecință, Comisia consideră că acest criteriu este îndeplinit.

3.2. *Considerații în vederea remedierii preocupărilor legate de concurență*

69. După cum s-a explicat anterior, Comisia consideră că decizia de scutire, în forma sa actuală, nu garantează că investiția intensifică concurența în sectorul aprovizionării cu gaze naturale, deoarece nu pot fi excluse scenariile cele mai nefavorabile. În același timp, Comisia consideră că scenariile cele mai nefavorabile pot fi excluse prin introducerea unor condiții suplimentare în decizia de scutire.

³⁵ Cerere, p. 40 și 41.

³⁶ Decizia de scutire, p. 7.

3.2.1. Limitarea proporției din capacitatea anuală care poate fi contractată de una sau mai multe întreprinderi care ocupă poziții dominante

70. În scopul de a se evita scenariul cel mai nefavorabil descris de ocupare a poziției dominante de către o singură companie, este necesar să se limiteze proporția din capacitatea anuală care poate fi contractată de o singură întreprindere care ocupă poziția dominantă pentru totalitatea punctelor de ieșire de pe teritoriul României ale gazoductului Nabucco la maximum 50 % (denumită în continuare „plafonul de capacitate pentru întreprinderea care ocupă în mod individual poziția dominantă”). Stabilirea unui plafon de capacitate lasă concurenților cel puțin jumătate din capacitatea de ieșire a gazoductului Nabucco pe teritoriul României și promovează, astfel, concurența pe piețele relevante.
71. Pentru a evita crearea sau consolidarea unei poziții de dominanță colectivă pe piața cu ridicata în amonte, este necesar să se limiteze proporția din capacitatea anuală pe care o pot contracta întreprinderile care ocupă în mod colectiv poziția dominantă la totalitatea punctelor de ieșire de pe teritoriul României ale gazoductului Nabucco (denumită în continuare „plafonul de capacitate pentru dominanța colectivă”). Stabilirea unui plafon de capacitate trebuie să garanteze că, în caz de dominanță colectivă, concurenților li se lasă o parte suficientă din capacitatea de ieșire a gazoductului Nabucco pe teritoriul României. Plafonul de capacitate pentru dominanța colectivă trebuie stabilit la un nivel care să permită concurenților să concureze în mod eficace cu grupul de întreprinderi dominante în mod colectiv.
72. Luate împreună, plafoanele stabilite pentru întreprinderea care ocupă în mod individual poziția dominantă și pentru dominanța colectivă asigură îndeplinirea criteriului potrivit căruia, în general, nu se pot aplica derogări în cazul în care prin acestea se creează sau se consolidează poziția dominantă sau în care acordarea unei derogări limitează posibilitatea de reducere a pozițiilor dominante existente.
73. Comisia recunoaște că plafoanele de capacitate menționate anterior pot împiedica extinderea capacității dacă, de exemplu, actorii care nu ocupă o poziție dominantă nu pot contracta un volum suficient cu furnizorii din amonte și, așadar, nu sunt interesați în contractarea de capacități de gazoduct. Drept rezultat, nu s-ar putea materializa impactul în general pozitiv al extinderii gazoductului asupra fluidității pieței. Mai mult, nu se poate exclude riscul ca, din cauza plafoanelor de capacitate, o parte din gazoduct să rămână nefolosită odată ce acesta este construit. De aceea, Comisia consideră necesar să se acorde derogare de la plafoanele de capacitate în cazul în care nu există suficient interes pentru contractarea de capacitate din partea altor întreprinderi decât cele care ocupă o poziție dominantă. În acest caz, se poate permite întreprinderilor care ocupă o poziție dominantă să achiziționeze capacitatea de ieșire care depășește plafonul de capacitate. Totuși, trebuie să se ceară întreprinderilor să ofere pe piață volumul excedentar de gaze naturale printr-o procedură deschisă, transparentă și nediscriminatorie, sub rezerva aprobării de către autoritatea de reglementare.
74. Este posibil să apară o diferență între proporția capacității contractate și volumul de gaze naturale efectiv importate prin gazoductul Nabucco din cauza condițiilor

variabile de cerere și ofertă. Așadar, este în interesul întreprinderii (întreprinderilor) în cauză să asocieze volumul de gaze oferit pe piață cotei de capacitate contractată și nu cotei de volum, care depinde, la rândul ei, de activitatea celorlalți expeditori. De aceea, se propune calcularea volumului în modul următor: punctele procentuale de capacitate anuală contractată care depășesc plafonul de capacitate (de exemplu, 5 % în cazul unei contractări de capacitate de 55 % și al unei limitări aplicabile de 50 %) se împart la cota totală a capacității anuale contractate de întreprinderea în cauză (de exemplu 55 %). Valoarea rezultată (de exemplu, 9,09 %) se înmulțește cu cantitatea totală de gaz pe care întreprinderea o importă în România prin gazoductul Nabucco într-un an dat. Aceste volume se ajustează anual pe baza volumelor importurilor din anul precedent. Se așteaptă ca, în prima perioadă, rata preconizată de utilizare a capacității să fie convenită între întreprinderea (întreprinderile) vizată(e) de plafonul de capacitate și autoritatea română de reglementare, în timp ce diferența ex post dintre volumul preconizat și volumul real să fie adăugată sau scăzută din volumele care urmează a fi eliberate în anul următor.

3.2.2. *Obligația de extindere a capacității în funcție de cerere*

75. Cu privire la calendarul proiectului, descris anterior, Comisia ar dori să sublinieze că Nabucco International a prezentat doar calendarul indicativ atât în ceea ce privește timpul cât și etapele de construcție.
76. În fapt, calendarul prezentat nu putea fi decât unul indicativ, câtă vreme la momentul depunerii cererii nu se cunoșteau nici originea, nici destinația exactă a volumelor de gaze naturale și, de altfel, acestea nu se cunosc nici în prezent. Punctele exacte de intrare/ieșire vor fi determinate abia la o dată ulterioară, când se vor cunoaște rezultatele procedurii de alocare a capacității. Flexibilitatea în ceea ce privește instalarea punctelor de intrare și de ieșire de-a lungul gazoductului arată că proiectul gazoductului poate și, de fapt, trebuie să fie adaptat în funcție de diferitele volume de gaz transportat în diferite perioade ale gazoductului.
77. Mai mult, treptele de capacitate suplimentară, de exemplu de la 8 la 15,7 mld mc/an și de la 15,7 la 25,5 mld mc/an, precum și de la 25,5 la 31 mld mc/an, reprezintă volume de gaz semnificative care înseamnă o mare parte din consumul de gaze naturale al României. Experiența altor gazoducte sugerează că ar putea fi realizabile din punct de vedere tehnic și economic intervale mult mai reduse de extindere a capacității decât cele indicate de Nabucco International.
78. La fel ca și în cazul altor proiecte de gazoducte, capacitatea gazoductului Nabucco poate fi crescută și în alt mod decât recurgându-se la intervale mari și la plasarea unei noi conducte de-a lungul întregului sistem al gazoductului. În loc de aceasta, la diferite niveluri ale gazoductului se pot instala stații de compresare de dimensiuni variabile în scopul creșterii presiunii și, deci, al transportului unor fluxuri de gaze naturale în trepte mai mici, incrementale. De asemenea, Comisia remarcă faptul că, în cazul altor gazoducte europene, capacitatea la punctul de ieșire final a fost crescută, chiar dacă au fost plasate conducte suplimentare doar pe porțiuni individuale ale sistemului gazoductului, la distanță considerabilă de punctul de ieșire final.

79. Din aceste motive, Comisia consideră că cele patru trepte de capacitate menționate anterior³⁷ nu constituie singurele faze de construcție viabile din punct de vedere tehnic și economic. Rezultatul este necesar o mai mare flexibilitate tehnică și economică pentru a adapta capacitatea de transport a gazoductului Nabucco în funcție de contractele ferme de capacitate. De asemenea, se poate presupune că flexibilitatea în privința extinderii capacității de transport vizează întreg intervalul situat între capacitatea tehnică minimă și cea maximă.
80. Pentru a se asigura ca gazoductul Nabucco crește concurența și securitatea aprovizionării pe toate piețele relevante, este esențial ca acesta să dispună de o mai mare flexibilitate de adaptare a capacității în funcție de cererea pieței. În privința concurenței, există riscul ca restrângerea la etapele de construcție indicative să favorizeze cererile de capacități mari provenind de la participanților importanți de pe piață în detrimentul participanților de mai mică anvergură, ceea ce ar putea avea un impact negativ asupra dezvoltării concurenței pe piețele românești ale gazelor naturale. Intrarea pe piață a unor noi concurenți ar putea fi întârziată în mod semnificativ sau chiar imposibilă, în cazul în care acești concurenți ar decide să intre cu un volum sub una din treptele suplimentare de capacitate definite de Nabucco International (deși o asemenea extindere ar fi realizabilă din punct de vedere tehnic și viabilă din punct de vedere comercial pentru Nabucco International).
81. Restrângerea la trepte mari de construcție riscă să întârzie în mod nejustificat creșterea concurenței și a securității aprovizionării. Gazoductul ar urma să fie extins numai atunci când există cereri ferme de capacitate care să acopere complet o treaptă suplimentară, în vreme ce este posibil ca, pe o perioadă de mai mulți ani, să existe suficiente cereri ferme de capacitate care să justifice extinderea la un nivel intermediar, viabilă din punct de vedere tehnic și economic, cu efecte benefice asupra concurenței și a securității aprovizionării.
82. Pe baza acestor considerații, Comisia apreciază că obligația companiei Nabucco International de a extinde capacitatea în funcție de cererile ferme de capacitate nu trebuie limitată la cele patru trepte de construcție de 8, 15,7, 25,5 și 31 mld mc/an. Comisia recunoaște că decizia de scutire impune companiei Nabucco International obligația de a extinde capacitatea gazoductului în funcție de cererile ferme. Totuși, această obligație nu răspunde pe deplin chestiunilor menționate, câtă vreme se aplică numai după ce capacitatea disponibilă depășește 25,5 mld mc/an³⁸.
83. Comisia acceptă că contractările minime de capacitate pentru demararea proiectului Nabucco se ridică la 8 mld mc/an. Din cauza magnitudinii investiției inițiale, o dimensiune critică minimă este necesară pentru a se asigura repartizarea costurilor investiției inițiale pe un volum de transport suficient de ridicat pentru a se garanta un tarif de transport viabil din punct de vedere economic. De asemenea, Comisia acceptă faptul că nu este necesar să se oblige compania Nabucco International să examineze fezabilitatea tehnică și economică

³⁷ A se vedea punctele 19 și 77.

³⁸ A se vedea alineatul 2 litera (g).

în cazul tuturor cererilor ferme la niveluri intermediare³⁹ față de cele patru trepte de construcție menționate anterior.

84. Obligația trebuie să se aplice numai dacă se fac cereri ferme care se ridică la o cerere de capacitate suplimentară de transport cumulată a gazoductului Nabucco de 1,0 mld mc/an. Volumul de 1,0 mld mc/an corespunde unei cote preconizate de aproximativ 5 % din piața românească a gazelor naturale în 2015⁴⁰ și poate, așadar, să aibă un impact considerabil asupra concurenței, dacă volumul suplimentar este contractat parțial sau total la punctele de ieșire românești. Mai mult, date fiind măsurile menționate anterior de creștere limitată a volumului de transport într-un gazoduct, o creștere de capacitate de 1,0 mld mc/an pare să fie la prima vedere fezabilă din punct de vedere tehnic și economic.
85. Deci, pentru cereri cumulate de capacitate la niveluri intermediare față de cele patru trepte de construcție care se ridică la cel puțin 1,0 mld mc/an, Nabucco International ar trebui să aibă obligația de a extinde capacitatea în funcție de cererile ferme de capacitate, în afara cazului în care poate demonstra autorității naționale de reglementare în cauză că o extindere specifică de capacitate nu este viabilă din punct de vedere economic sau tehnic. Acest lucru se realizează fără a aduce atingere obligațiilor companiei Nabucco International de a aloca toată capacitatea printr-o procedură transparentă și nediscriminatorie și de a informa în mod corespunzător autoritatea de reglementare competentă.

3.2.3. *Proportionalitatea*

86. Modificările solicitate sunt condițiile cele mai puțin restrictive care pot fi avute în vedere pentru a se asigura că scutirea îndeplinește condițiile stabilite la articolul 22 din directiva privind gazele naturale și că nu merge mai departe decât este necesar în acest sens.

4. CONCLUZII

87. Pe baza analizelor menționate anterior, Comisia consideră că decizia de scutire a tronsonului românesc al proiectului gazoductului Nabucco de la accesul reglementat al terților, inclusiv reglementarea tarifării, trebuie modificată astfel încât să respecte pe deplin dispozițiile articolului 22 din directiva privind gazele naturale. Pentru a se asigura, în primul rând, faptul că perioada de scutire de 25 de ani vizată de decizia românească este eficace și, în al doilea rând, faptul că proiectul consolidează concurența și securitatea aprovizionării, se solicită autorității române de reglementare să își modifice decizia de scutire pentru a include următoarele condiții:
- I. Începutul perioadei de șapte ani începe la data la care intră în vigoare ultima decizie de scutire, indiferent în care dintre statele membre în cauză, adică după aprobarea de către Comisia Europeană a respectivei decizii.

³⁹ Prin „niveluri intermediare” se înțeleg volume de capacitate cu valori situate între cele patru trepte de construcție descrise de compania Nabucco International.

⁴⁰ A se vedea studiul de piață, p. 3.

II. Cota de capacitate anuală contractată de una sau mai multe întreprinderi dominante se limitează în conformitate cu următoarele principii:

(a) Unei întreprinderi care ocupă o poziție dominantă în mod individual pe una sau mai multe dintre piețele de gaz relevante nu i se permite contractarea a mai mult de 50 % din capacitatea totală la punctele de ieșire din tronsonul românesc al gazoductului Nabucco. Pentru calcularea plafonului de capacitate în cazul dominanței individuale, întreprinderile care aparțin aceluiași grup se examinează împreună⁴¹.

(b) În eventualitatea unei dominanțe colective pe piața cu ridicata în amonte, autoritatea națională de reglementare competentă ar trebui să aibă dreptul de a limita cota de capacitate a oricăreia dintre întreprinderile care ocupă o poziție de dominanță colectivă. Autoritatea națională competentă trebuie să stabilească un plafon de capacitate, astfel încât să se permită întreprinderilor care nu ocupă o poziție dominantă să concureze în mod real cu întreprinderile dominante în mod colectiv.

(c) Nabucco International informează ANRE în timp util cu privire la rezultatele procedurii de sezon deschis. Apoi, într-un interval de timp rezonabil și specificat, ANRE ar trebui să își formuleze opoziția preliminară sau finală față de alocarea respectivă a capacității în cazul în care una sau mai multe întreprinderi care ocupă o poziție dominantă depășește/depășesc plafonul de capacitate pentru dominanța individuală sau pentru dominanța colectivă.

(d) În cazul în care, din cauza lipsei de interes a altor părți, plafoanele de capacitate menționate la II. a și II. b împiedică extinderea gazoductului sau fac să rămână neutilizată capacitatea existentă, se aplică o derogare de la plafoanele de capacitate cu condiția ca întreprinderea (întreprinderile) în cauză să ofere pe piață volumul de gaze naturale aferent capacității pe care o deține (dețin) în exces față de plafon, printr-o procedură deschisă, transparentă și nediscriminatorie, care să facă obiectul aprobării autorității de reglementare. Volumul de gaze naturale care urmează a fi oferit pe piață se calculează după cum urmează: punctele procentuale de capacitate anuală contractată care depășește plafonul de capacitate (de exemplu, 5 % în cazul unei contractări de capacitate de 55 % și al unui plafon aplicabil de 50 %) se împart la cota totală a capacității anuale contractate de întreprinderea în cauză (de exemplu 55 %). Valoarea rezultată (de exemplu, 9,09 %) se înmulțește cu cantitatea totală de gaze naturale pe care o importă întreprinderea în România prin gazoductul Nabucco într-un an dat, efectuându-se o estimare inițială a respectivei valori, urmată de ajustări pentru perioadele ulterioare.

(e) În eventualitatea contractării unei capacități superioare capacității disponibile, alocarea capacității se va realiza printr-o procedură transparentă și nediscriminatorie, de exemplu pe bază *pro rata*, care să asigure că fiecărui participant la licitație i se alocă o capacitate minimă.

⁴¹ În sensul prezentei decizii, „întreprinderile care aparțin aceluiași grup” se definesc ca fiind toate întreprinderile controlate, direct sau indirect, de către aceleași întreprinderi sau persoane.

- III. În cazul în care acționariatul companiei Nabucco International se schimbă față de situația prezentată în cerere sau dacă oricare dintre întreprinderile acționare existente este achiziționată de o altă întreprindere acționară la gazoductul Nabucco sau dacă fuzionează două întreprinderi care dețin acțiuni la gazoductul Nabucco, Nabucco International notifică ANRE astfel de schimbări. Pe baza acestei informații, autoritatea competentă se asigură că se respectă plafoanele de capacitate definite anterior pentru a contracara efectele negative asupra concurenței.
- IV. Compania Nabucco International este obligată să creeze, de asemenea, capacitate suplimentară pentru cereri ferme de capacitate, la puncte de ieșire din România, la un nivel intermediar față de cele patru trepte de construcție prezentate în cererea din 23 februarie 2007, în măsura în care asemenea extindere este posibilă din punct de vedere tehnic și viabilă din punct de vedere economic și cu condiția ca aceste cereri ferme de capacitate să se ridice la cel puțin 1,0 mld mc/an. În situația în care Nabucco International consideră că, în pofida existenței cererilor ferme de capacitate, extinderea gazoductului nu este posibilă din punct de vedere tehnic sau viabilă din punct de vedere economic, compania este obligată să notifice ANRE și să justifice această situație.
88. Prin prezenta, în conformitate cu articolul 22 alineatul (4) din directiva privind gazele naturale, Comisia solicită ANRE să își modifice decizia de scutire în mod corespunzător, în termen de patru săptămâni de la primirea prezentei scrisori și să informeze Comisia cu privire la respectivul demers.